

Motion till riksdagen 2016/17:3653

av **Jakob Forssmed m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2016/17:133 Kompletteringar av den tillfälliga lagen för uppehållstillstånd rörande studier på gymnasienivå

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att prövningen av uppehållstillstånd är rättssäker och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om längden på tidsbegränsade uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska säkerställa att förslaget om uppehållstillstånd för studier inte leder till en förlängning av Migrationsverkets handläggningstider och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om socialsekreterares och skolpersonals ansvar för möjligheten till uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av att utan egen förskyllan ha blivit av med sin studieplats och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om familjeåterförening och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvar för att unga inte ska tvingas flytta inom landet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringens proposition är en konsekvens av den illa förberedda, tillfälliga restriktiva migrationslagstiftning som regeringen aviserade i november 2015 och drev igenom i riksdagen i juni 2016. Att återkomma med kompletteringar är nödvändigt då vi nu ser orimliga effekter av den tillfälliga lagen.

Barn och ungdomar i Sverige ska självklart ges möjlighet och uppmuntras att gå i skolan. En konsekvens av en reglerad invandring är att de som inte bedöms vara flyktingar eller ha andra skyddsskäl, och inte heller på annan grund uppfyller kriterierna för uppehållstillstånd, ska återvända. Som anförs i denna följdmotion innebär den tillfälliga lagen att grunden för uppehållstillstånd i vissa situationer nu inte finns, men som i många fall hade funnits om Kristdemokraternas politik vunnit riksdagens majoritet. För de barn och ungdomar vars öde här och nu ändå vilar i de lagar som nu gäller måste förutsättningarna bli så goda som möjligt. För dem alla gäller att oavsett kommande situation finns ett betydande värde i att både asyltiden och tiden fram till en eventuell utvisning används för att rusta barnet eller den unge vuxne för framtiden genom att göra skolgången så relevant och innehållsrik som möjligt.

Nu föreliggande förslag definierar fyra olika situationer då ungdomar som omfattas av den tillfälliga lagen ska kunna få ett uppehållstillstånd med en längre giltighetstid. Beroende på om grunden för tillståndet kvarstår eller inte, om det föreligger verkställighetshinder eller inte, vilken typ av studier som omfattas och med hur lång tid det tidsbegränsade uppehållstillståndet ska förlängas varierar. Detta innebär, som flera remissinstanser påpekar, att en redan mycket komplicerad lagstiftning blir ännu mer komplex, vilket i sin tur både kan komma att påverka redan långa handläggningstider och i värsta fall även rättssäkerheten negativt.

Flertalet remissinstanser har trots omfattande brister i förslaget tillstyrkt ändringarna i den tillfälliga lagen. Det framgår dock av dessa remissvar att det inte är för att förslagen i sig bedöms vara bra, utan för att det vore sämre att inte alls göra några ändringar. Vi kristdemokrater delar bedömningen att det inte är rimligt att kvarstå vid nuvarande lagstiftning, eftersom de stora behov som finns av att ändra nuvarande situation är påtagliga. Vi bedömer dock att regeringens förslag inte är tillräckliga och riskerar att få ytterligare negativa konsekvenser, både för de enskilda barnen och ungdomarna och för samhället i stort.

Att tvingas bryta upp och ta sig till ett annat land för att söka skydd eller försöka möjliggöra en bättre framtid är ett stort beslut. Ännu svårare måste det vara för ensamma barn att ta dessa steg. Att lämna hem och familj bakom sig för att söka asyl i ett nytt land är upplevelser som inget barn borde behöva vara med om. Ändå är det precis vad tusentals ensamkommande gått igenom.

Migrationsverket ansvarar – och ska ansvara – för asylprövningen

Det pågår en humanitär kris i världen. Krig, förtryck, islamistiska terrorgrupper och förföljelse av etniska och religiösa grupper gör att miljontals människor är på flykt. Samtidigt söker sig många andra, av fullt förståeliga skäl, bort från fattigdom och misär mot vad man hoppas ska bli en nystart. Mottagandet av närmare 163 000 asylsökande under 2015, varav ca 35 000 minderåriga utan vårdnadshavare, har ställt mycket stora krav på hela samhället. Det hade varit helt omöjligt att klara av utan alla de

medmänniskor som öppnat sina hem och de medarbetare ute i kommuner och på myndigheter som arbetat ännu hårdare än vanligt för att klara den svåra uppgiften.

Även om antalet nya ansökningar om asyl hittills i år och förra året varit betydligt färre än åren dessförinnan kvarstår mycket hårt arbete, både i asylprövningen och för att de som beviljas uppehållstillstånd ska kunna integreras väl i vårt gemensamma samhälle. Såväl alla som bidragit och bidrar ideellt som de anställda som möter behoven hos asylsökande och nyanlända måste få rimliga förutsättningar att göra sin del. Även om regeringen i vissa delar tydliggjort ansvarsfördelningen och avsikterna vad gäller hur de nu föreliggande förslagen ska tillämpas så kvarstår betydande otydligheter i propositionen. Orimliga krav riskerar att ställas på såväl socialsekreterare som lärare och annan skolpersonal, där dessa yrkeskategoriers bedömningar i sitt yrkesutövande i direkt mening kan komma att avgöra en ung persons möjlighet att få förlängt uppehållstillstånd.

Sverige har ett moraliskt ansvar att hjälpa medmänniskor i nöd. Det innebär att både värna asylrätten och ta ansvar för en ordnad, human och långsiktigt ansvarsfull migrationspolitik som erbjuder en fristad för människor på flykt. Samtidigt ska vi kunna känna oss trygga i att asylprövningen är rättssäker, eftersom den som saknar skyddsskäl och får nej på sin asylansökan också ska lämna landet. Migrationsverket är den myndighet som har uppdraget, och förutsättningar, att avgöra vem som uppfyller de skäl som ger grund för uppehållstillstånd. Detta ska inte övervältras på andra myndigheter eller dess företrädare, så som detta förslag riskerar att innebära. Socialsekreterare, lärare och skolledare har inte, och ska inte tvingas ta, denna uppgift. Det är vidare, som Sveriges advokatsamfund påpekat, inte rimligt att möjligheten till förlängt uppehållstillstånd begränsas för den som utan egen förskyllan blivit av med sin studieplats.

Längden på tidsbegränsade uppehållstillstånd

Kristdemokraterna menar att det är rimligt att tidsbegränsade uppehållstillstånd ska användas som huvudregel, i likhet med i övriga EU-länder, för alla skyddskategorier förutom kvotflyktingar. Det är dock vår åsikt att samtliga tidsbegränsade uppehållstillstånd ska gälla i tre år. Om skyddsbehovet kvarstår för en person som haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd under tre år bör uppehållstillståndet permanentas. I den tillfälliga lag som regeringen infört är de tillfälliga uppehållstillstånden endast 13 månader. Detta får helt andra konsekvenser än vad treåriga uppehållstillstånd skulle innebära.

Med treåriga tillstånd i utgångsläget, och med rätt till permanent uppehållstillstånd om skyddsskäl kvarstår, skulle betydande delar av de som påbörjat gymnasieutbildningen kunna fullgöra den. I den tillfälliga lagen har regeringen begränsat möjligheten att beviljas uppehållstillstånd för den som etablerats på arbetsmarknaden till personer som fyllt 25 år. Kristdemokraterna avvisade den åldersgränsen och förespråkade att gränsen i stället skulle sättas vid 21 år. Även detta skulle innebära att fler av de unga som regeringen nu känner sig nödgad att hitta speciallösningar för redan skulle ha haft möjligheter att få uppehållstillstånd om våra förslag vunnit bifall.

Även lagförslagets nedre åldersgräns är problematisk, dels ur barnperspektiv, dels då det innebär nya svårigheter i tillämpning och möjlighet att upprätthålla rättssäkerheten. Regeringens motivering – att skälet är att värna familjesammanhållning – motsägs av att

de genom den tillfälliga lagen kraftigt begränsat just möjligheten till familjeåterförening. Det senare är ytterligare något som vi kristdemokrater motsatt oss, och vi anser även fortsatt att rätten till familjeåterförening även ska gälla de som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och att den möjligheten snarast behöver införas.

Med vår politik hade omprövningarna varit färre och belastningen på Migrationsverket mindre, vilket skulle ha medgivit kortare handläggningstider.

Synnerligen och särskilt ömmande omständigheter som grund för uppehållstillstånd

Med den tillfälliga lagen har regeringen tagit bort möjligheten att bevilja uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter för vuxna och särskilt ömmande omständigheter för barn. Detta innebär att grunden för uppehållstillstånd inte längre finns för några av de mest sårbara av de personer som nu befinner sig här. Att regeringen nu, med de ändringar i den tillfälliga lagen som föreslås, försöker hantera även detta visar på hur fel det var att ta bort dessa grunder.

Sammantaget konstaterar vi att om Kristdemokraternas förslag vunnit bifall i riksdagens behandling av den tillfälliga lagen (bet. 2015/16:SfU16) den 21 juni 2016 hade regeringen inte behövt lägga fram punkt ett och två i nu föreliggande proposition (2016/17:133).

Några av Kristdemokraternas övriga förslag

Ensamkommande som blir 18 år har i alltför många fall abrupt tvingats flytta från det boende de haft sedan ankomsten till Sverige. Behovet av stöd i vardagen upphör inte automatiskt på 18-årsdagen, framför allt inte för den som saknar familj och nätverk. Det utrymme lagen ger kommunerna att förlänga stödet måste användas fullt ut. Regeringen bör omgående kalla SKL till överläggning för att gemensamt ta det ansvar som behövs så att ensamkommande får det stöd de behöver. Mer kraftfullt ansvar måste tas av såväl staten som kommunerna för att hindra att unga tvingas flytta till en annan plats i landet när deras behov av trygghet och stabilitet är som störst.

Kommunerna behöver alltjämt avlastning för att klara situationen. Det krävs nya arbetsformer och en annan ansvarsfördelning. Vi föreslog redan förra vintern att det skulle inrättas en nationell krissocialjour med särskilt ansvar för ensamkommande barn och unga. Behovet av detta har inte minskat. Kommunerna behöver ett stöd där de kan avropa hjälp för att klara både mottagandet och de utmaningar som kvarstår efter asylprövningstiden på ett värdigt sätt.

Den oerhörda komplexitet som migrationslagstiftningen redan nu innebär i kombination med den ökade belastning som myndigheter och kommuner har och fortsatt kommer att verka under ställer också ökade krav på att noga följa hur rättssäkerheten upprätthålls. En inspektion för migrationsfrågor bör inrättas för att möta detta behov. Syftet med en inspektion är att verka för rättssäkerhet och effektivitet genom hela migrationsprocessen. Målet är att upptäcka systembrister och därigenom höja rättssäkerheten för den enskilde.

Vad som framförts i denna motion bör ges regeringen tillkänna.

Jakob Forssmed (KD)

Penilla Gunther (KD)

Aron Modig (KD)

Tuve Skånberg (KD)

Robert Halef (KD)

Désirée Pethrus (KD)

Larry Söder (KD)